

Джон Пайпер

Зерно, що приносить рясний плід

*місія та смерть
Адонірама Джадсона*

Київ
2024

УДК 27-42
ББК 86.37-43
Л 13

Перекладено за виданням:
JOHN PIPER

Adoniram Judson How Few There Are Who Die So Hard!

*Originally Published in English by Desiring God
with all foreign language ministry rights owned by Desiring God.
2112 BROADWAY ST NE, STE 150
MINNEAPOLIS, MN 55413*

Джон Пайпер

П 12 Зерно, що приносить рясний плід /Джон Пайпер;
пер. з англ. – К.: Єфетов О.В., 2024. – 40 с.
ISBN 978-966-8795-74-9

Слова Ісуса Христа про те, що зерно, впавши в землю, має вмерти, аби принести багатий урожай, є не метафорою, а Божою стратегією поширення Євангелія серед усіх народів. Самовідданість і страждання місіонерів – головна запорука належного виконання Великого доручення. Життя, служіння та смерть Адонірама Джадсона яскраво ілюструють мету такої жертвовності.

УДК 27-42
ББК 86.37-43

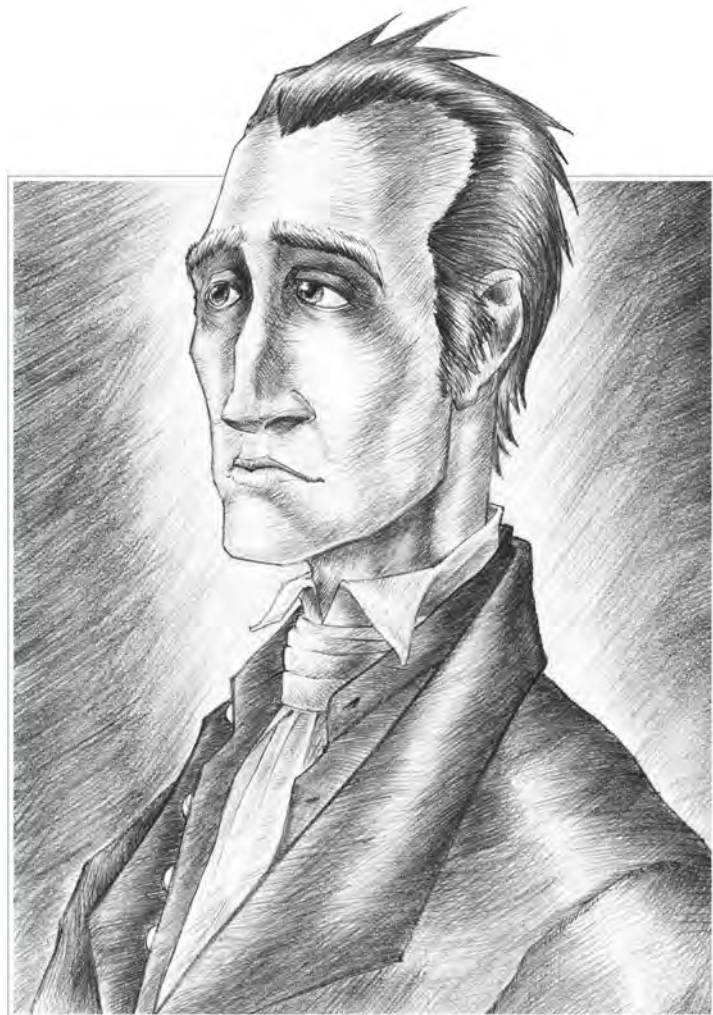
Цитати зі Святого Письма наводяться переважно із «Сучасного перекладу з давньоєврейської та давньогрецької мов» Рафаїла Турконяка (УБТ, 2020); в окремих випадках використовується переклад Івана Хоменка, що позначається (*) біля посилання.

В оформленні обкладинки та внутрішніх сторінок книги використовуються зображення за ліцензією Shutterstock.com.

This edition published by arrangement with Desiring God. All rights reserved.

ISBN 978-966-8795-74-9 (укр.)

© Видавнича група «Нард»,
видання укр. мовою, 2024
Copyright © 2024 by NARD Publishing Group

Господь наш Ісус промовляє дуже урочисті слова: «Знову й знову запевняю вас: якщо зерно пшениці, упавши на землю, не вмере, воно залишиться одне. Якщо ж умре, – принесе великий урожай» (Івана 12:24). А тоді Він додає наступне: «Хто життя своє любить, той погубить його; хто ж зненавидить своє життя на цьому світі, той збереже його, щоб жити вічно» (Івана 12:25*). Іншими словами, життя плідне і життя вічне походить від того, щоб вмирати, як зерно, що потрапило в землю, і ненавидіти своє життя в цьому світі. Коли я розмірковую над цим і простежую життя Адонірама Джадсона, першого американського місіонера за кордоном, мене вражає, наскільки стратегічним було те, що він «вмирав» так багато разів у так багато способів.

Зі Святого Письма та історії місій я все більше і більше переконуюся, що Божий задум щодо євангелізації світу та здійснення Його цілей містить у собі страждання Його служителів і місіонерів. Говорячи простіше і конкретніше, Бог задумав, щоб ці страждання були одним з важливих засобів у радісному, тріумфальному поширенні Євангелія серед усіх народів світу.

Нижче я хотів би навести чотири тези й одне благання, щоб кожен з вас серйозно розглянув свою роль у виконанні Великого доручення нашого Господа.

1. Бог бажає, щоб Євангеліє поширилося серед усіх народів.
2. Бог планує зробити страждання одним з ключових засобів для досягнення цієї мети.
3. Ми перебуваємо в історичній ситуації, що вимагає величезних місіонерських зусиль і жертвості.
4. Страждання Адонірама Джадсона ілюструє мету такої жертвості.
5. Я благаю вас стати частиною того, за що померли Джадсон і Христос.

1

БОГ БАЖАЄ, ЩОБ ЄВАНГЕЛІЄ ПОШИРИЛОСЯ СЕРЕД УСІХ НАРОДІВ

Такою була обітниця Старого Завіту:

*Усі краї землі згадають і навернуться до
Господа, – всі племена народів поклоняться
перед Тобою. Адже Господу належить царство, –
Він панує над народами (Псалом 22:28-29).*

Такою ж була обіцянка Ісуса своїм учням:

*І це Євангеліє Царства буде проповідуватися
по всьому світі на свідчення всім народам, –
і тоді прийде кінець (Матвія 24:14).*

Таким був задум Бога, Який зійшов на хрест:

*Вони співають нову пісню, проголошуючи: Ти
достойний узяти книгу і відкрити її печаті,
бо Ти був заколений і викупив нас Богові Своєю
кров'ю від усякого покоління і мови, племені й
народу (Об'явлення 5:9).*

ЗЕРНО, ЩО ПРИНОСИТЬ РЯСНИЙ ПЛІД

Таким було останнє повеління Христа, воскреслого в усій повноті сили та влади:

Дана Мені вся влада на небі й на землі. Тож ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось Я з вами по всі дні аж до кінця віку! (Матвія 28: 18-20).

Такою була божественна мета апостольства Павла:

Через Христа ми прийняли благодать і апостольство, щоби через Його Ім'я були послухні вірі всі народи (Римлян 1:5).

Таким було святе прагнення Павла, що ґрунтувалося не лише на унікальному апостольському покликанні, а й на старозавітній обітниці, яка є дійсною і сьогодні:

До того ж намагався благовістити не там, де вже було відоме Ім'я Христа, щоби не будувати на чужій основі, як і написано: Ті, кому не сповіщено про Нього, побачать, і ті, які не почули, зрозуміють (Римлян 15:20-21; див. Ісаї 52:15).

Бо так заповів нам Господь: Поставив Я Тебе як світло язичникам, щоби Ти був для спасіння аж до краю землі! (Дії 13:47; див. Ісаї 42:6).

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНІРАМА ДЖАДСОНА

Такою була Божественна мета, з якою посланий Святий Дух і з якою ми сповнилися Ним:

Але ви приймете силу, коли Святий Дух зійде на вас, і ви будете Моїми свідками в Єрусалимі, по всій Юдеї та Самарії – і аж до краю землі! (Дії 1:8).

Непереможна мета Бога полягає в тому, щоб «світло Євангелія слави Христа» (2 Коринтян 4:4) поширилося серед усіх народів світу і вкоренилося в богоцентричних церквах, що підносять Христа. Це велике глобальне бачення християнського руху стає яскравим, потужним і переконливим у житті служителів, коли серед народу Христового відбувається біблійне пробудження – як це було в перші десятиліття ХІХ століття, коли Адонірам Джадсон після навернення був покликаний на місії разом із сотнями інших; коли світло і сила істини пробуджували церкви.

2

БОГ ПЛАНУЄ ЗРОБИТИ СТРАЖДАННЯ ОДНИМ З КЛЮЧОВИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦЬЄЇ МЕТИ

Я маю на увазі не лише те, що страждання є наслідком послуху, виявленого у виконанні місіонерської справи. Я вважаю, що страждання – це одна зі стратегій Христа для успіху Його місії.

Ісус сказав Своїм учням, коли посилав їх на благовістя:

Ось Я посилаю вас, як овець поміж вовків. Тому будьте мудрі, як змії, і невинні, як голуби (Матвія 10:16).

Немає сумнівів, що зазвичай трапляється з вівцями, які опинилися серед вовків. І Павло підтвердив цю реальність у Римлян 8:36:

Так, як написано: За Тебе вбивають нас щодня, нас вважають за овець, призначених на заріз.

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНИРАМА ДЖАДСОНА

Ісус знав, що такою буде доля Його місіонерів, які пронизують темряву, просувають місію та засновують церкви. «Страждання, чи утиски, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч» (Римлян 8:35) – саме цього очікував Павло, тому що це обіцяв Ісус, а тоді додавав:

Стережіться людей, бо видаватимуть вас на суди і по своїх синагогах будуть вас бичувати; поведуть вас заради Мене до володарів і царів для свідчення і їм, і язичникам (Матвія 10:17-18).

Зверніть увагу, що свідчення перед володарями і царями – це не просто результат або наслідок, а задум. «Поведуть вас... до володарів і царів для свідчення». Чому саме такий Його план для місії? Ісус відповідає:

Учень не вищий за вчителя, а раб – за свого пана... Коли

Господаря дому назвали Вельзевулом, то наскільки більше говоритимуть на Його домашніх! (Матвія 10:24-25)

Наші страждання не спокутують нічиїх гріхів, але вони є глибшим способом здійснення місії, ніж ми часто усвідомлюємо

Страждання було не просто наслідком слідування Вчителю та Його справі. Натомість воно визначалося як центральна стратегія Його місії. Це

ЗЕРНО, ЩО ПРИНОСИТЬ РЯСНИЙ ПЛІД

була основа Його звершень. Ісус закликає нас приєднатися до Нього на дорозі до Голгофи, взяти свій хрест, зненавидіти своє життя в цьому світі, впасти в землю, наче зерно, і померти, щоб інші могли жити. Ми не є вищі за нашого Вчителя. Безперечно, наші страждання не спокутують нічийх гріхів, але вони є глибшим способом здійснення місії, ніж ми часто усвідомлюємо.

Коли мученики волали до Христа з-під небесного престолу: «Доки не судиш і не мстиш за нашу кров?», їм було сказано

спочити ще трохи часу, «поки не доповнять числа їхні співслуги та їхні брати, котрі будуть вбиті, як і вони» (Об'явлення 6:11).

Божий план полягає в тому, щоб Його задум поширення Євангелія та заснування церков тріумфував через страждання Його народу, особливо Його служителів і місіонерів

Мучеництво – це не просто наслідок радикальної любові та послуху; це дотримання

призначеного на небі певного числа: «Почекайте, аж доки не сповниться число мучеників, котрі мають бути вбиті». Як Христос помер, щоб спасти народи світу, так і деякі місіонери повинні померти, аби спасти недосягнутих Євангелієм людей світу.

І щоб ми не вважали, що висловлювання в такий спосіб надто тісно пов'язує страждання місіонерів

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНІРАМА ДЖАДСОНА

зі стражданнями Самого Ісуса, послухайте визначальне слово Павла в Посланні до Колосян 1:24:

Тепер я радію в моїх стражданнях за вас і доповнюю недостатність Христових страждань у моєму тілі задля Його тіла, яким є Церква.

У своїх муках Павло доповнює «недостатність Христових страждань... задля Його тіла» – Церкви. Страждання апостола не спокутують гріх, не умилостивляють Божий гнів і не задовільняють божественне правосуддя, але вони показують народам світу страждання Христа. Коли Павло з радістю та любов'ю розділяє Христові страждання, він ніби підносить їх тим, заради кого помер Христос. Місіонерські страждання Павла – це Божий задум доповнити страждання Христа, зробивши їх більш видимими, особистими та цінними для тих, за кого Він віддав життя.

Тому я й кажу ці дуже протверезні слова: Божий план полягає в тому, щоб Його задум поширення Євангелія та заснування церков тріумфував через страждання Його народу, особливо Його служителів і місіонерів. І мало хто ілюструє це краще, ніж Адонірам Джадсон.

3

МИ ПЕРЕБУВАЄМО В ІСТОРИЧНІЙ СИТУАЦІЇ, ЩО ВИМАГАЄ ВЕЛИЧЕЗНИХ МІСІОНЕРСЬКИХ ЗУСИЛЬ І ЖЕРТОВНОСТІ

Патрік Джонстон у книзі «Операція «Світ» пише, що лише в 1990-х роках ми отримали досить повний список народів світу. Вперше в історії ми змогли чітко побачити, що ще потрібно зробити. У світі існує близько 12 000 етнолінгвістичних народів. Близько 3500 з них мають у середньому 1,2% християнського населення – майже 20 мільйонів з 1,7 мільярда людей, якщо використовувати найширше, номінальне визначення християнина.¹ Більшість із цих найменш охоплених 3500 народів знаходяться у «вікні 10/40» (країни, умовно розташовані між 10 та 40 градусами північної широти – *прим. пер.*) і з релігійних міркувань не виявляють толерантності до християнських місій. Це означає, що йти до цих народів, несучи їм Євангеліє, буде

небезпечною та коштовною справою. Дехто з нас і наших дітей будуть вбиті.

Коли Адонірам Джадсон прибув до Бірми в липні 1813 року, це було вороже і абсолютно недосяжне для Євангелія місце. Вільям Кері за декілька місяців до того в Індії радив Джадсону не їхати туди. Сьогодні тогочасну Бірму, ймовірно, вважали б закритою країною – з її анархічним деспотизмом, запеклою війною із Сіамом, ворожими набігами, постійними повстаннями та повною відсутністю релігійної терпимості. Всі попередні місіонери померли або були змушені виїхати.²

Однак Джадсон поїхав туди зі своєю 23-річною дружиною через два тижні після весілля. Йому було 24, і він пропрацював там 38 років – до самої смерті у віці 61 року, лише один раз за весь цей час навідавшись додому, до Нової Англії, після 33 років служіння. Ціна, яку він заплатив, була величезною. Джадсон був насінням, яке впало в землю і вмерло. Але плід, який дав Бог, вказується навіть у наукових працях, таких як «Всесвітня християнська енциклопедія» Девіда Баррета: «Найбільшою християнською силою в Бірмі є Бірманська баптистська конвенція, яка завдячує своїй появі новаторській діяльності американського баптистського місіонера Адонірама Джадсона».³

Джадсон був баптистом, коли прибув до Бірми в 1813 році, хоча покинув Нову Англію як конгрега-

ціоналіст. Його погляди змінилися під час 114-денної подорожі до Індії, і колега Вільяма Кері, Вільям Ворд, охрестив Адонірама та Енн Джадсонів у Індії 6 вересня 1812 року. Сьогодні, за оцінками Патріка Джонстона, Баптистська конвенція М'янми (сучасна назва Бірми) налічує 3700 громад з 618 тис. членів і майже двома мільйонами прихожан⁴ – плід, який, вмерши, принесло це зерно.

Звичайно, крім Адонірама Джадсона були й інші, сотні інших з часом. Але вони теж прийшли і віддали свої життя. Більшість із них померли набагато молодшими за Джадсона. І вони лише підкреслюють суть справи. Дивовижний урожай у М'янмі сьогодні виріс на ґрунті страждань і смерті багатьох місіонерів, особливо Адонірама Джадсона.

Хочу запитати: якщо Христос відкладе Своє повернення ще на двісті років – а це всього лише частка дня в Його відліку – хто з вас піде на страждання і смерть, щоб розповісти про Божі благодать і спасіння одному або двом з тих 3500 народів, які сьогодні перебувають у тому ж стані, як у 1813 році бірманці, а також карени, шани, качини та інші народності цієї країни? Хто працюватиме так само довго і наполегливо, щоб через двісті років серед народів «вікна 10/40» з'явилося два мільйони християн, які ледве пам'ятають своє мусульманське, індіїтське чи буддистське коріння?

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНІРАМА ДЖАДСОНА

Нехай Бог використовує Своє могутнє слово і приклад життя Адонірама Джадсона, щоб спонукати багатьох з вас віддати власне життя цій великій справі!

4

СТРАЖДАННЯ АДОНІРАМА ДЖАДСОНА ІЛЮСТРУЄ МЕТУ ТАКОЇ ЖЕРТОВНОСТІ

Адонірам Джадсон «ненавидів своє життя в цьому світі» і був «зерном, що впало в землю і вмерло». У своїх стражданнях «доповнював недостатність Христових страждань» у недосягнутій Євангелієм Бірмі. Тому його життя принесло багато плодів, і він живе, щоб насолоджуватися ними сьогодні і завжди. Без сумніву, він би сказав: «Воно було того варте!»

Упевненість у всевладді та доброті Бога

Джадсон був кальвіністом, але не носив свій кальвінізм на рукаві.⁵ Ви можете побачити докази його реформатських переконань у книзі Томаса Неттлаза «Його милістю і для Його слави».⁶ Батько Джадсона, який служив конгрегаціоналістським пастором у штаті Массачусетс, навчався з учнем

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНІРАМА ДЖАДСОНА

Джонатана Едвардса Джозефом Беллами, і Адонірама успадкував глибоку віру в суверенність Бога. Тут дуже важливо підкреслити, що ця глибока віра у всеохоплююче Боже провидіння підтримувала його, проводячи через усі лиха і страждання до кінця. Він говорить: «Якби я не був упевнений, що кожне додаткове випробування призначене безмежною любов'ю і милосердям, то не зміг би пережити всього накопичення моїх страждань».⁷

Такої ж непохитної впевненості дотримувалися всі три його дружини: Енн (або Ненсі), Сара та Емілі. Наприклад, Енн, яка вийшла заміж за Джадсона 5 лютого 1812 року, а вже 19 лютого відпливла з ним на місію у віці 23 років, народила Адоніраму трьох дітей. Усі вони померли. Перша дитина, якій так і не встигли дати ім'я, народилася мертвою, коли вони пливли з Індії до Бірми. Друга дитина, Роджер Вільямс Джадсон, прожила 17 місяців і теж померла. Третя, Марія Елізабет Баттерворт Джадсон, пережила свою матір на півроку й померла у віці двох років.

Коли померла її друга дитина, Енн Джадсон писала:

Наші серця були прикуті до цієї дитини; ми відчували, що вона – все для нас на землі, наше єдине джерело невинної розради у цій поганській країні. Але Бог побачив, що необхідно нагадати нам про нашу помилку

і позбавити нас цього єдиного маленького «всього». О, нехай не буде даремним те, що Він зробив. Нехай ми виправимося так, що Він зупинить Свою руку і скаже: «Досить».⁸

Іншими словами, цього чоловіка та його трьох дружин підтримувала непохитна впевненість у тому, що Бог всемогутній і благий. Усе, що чинить Його рука, йде на благо – неймовірно болісне благо – його дітям.

У цієї впевненості в Божій доброті та провидінні, що підтримувала місіонерів, є коріння. Одним з них, звичайно, був батько Джадсона. Він у це вірив і цим жив. Другим джерелом такої впевненості була Біблія. Джадсон пристрасно любив Слово Боже. Головною спадщиною 38 років, проведених у Бірмі, став його повний переклад Біблії бірманською мовою і словник, яким могли користуватися всі наступні місіонери.

Одного разу, коли буддійський вчитель сказав, що не може повірити в те, що Христос зазнав хрестної смерті, бо жоден цар не дозволить такої наруги над своїм сином, Джадсон відповів:

Тому ти й не є Христовим учнем. Справжній учень зосереджений не на тому, чи узгоджується певний факт з його власним розумом, а чи є він у Книзі. Його

гордия поступається божественному свідоцтву. Учителю, твоя гордия все ще не зламана. Зламай свою гордість і підкорися Божому слову.⁹

Дивовижне спасіння цього блудного сина

Ще одним джерелом упевненості Джадсона в Божій благоді та детальному небесному провидінні було те, як Бог врятував його самого. Це дивовижна історія. Адонірам був здібним хлопчиком. У три роки мати навчила його читати всього за один тиждень, чим дуже здивувала батька, коли той повернувся з відрадження.¹⁰ У 16 років Джадсон вступив до Браунського університету одразу на другий курс і закінчив його через три роки, у 1807-му, кращим у своїй групі.

Але його побожні батьки не знали, що Адонірама намагався відвернути від віри однокурсник на ім'я Джейкоб Імс, який був деїстом. Коли Джадсон закінчив навчання, він вже повністю відійшов від християнства. Син приховував це від батьків аж до свого 20-річчя, 9 серпня 1808 року, а тоді розбив їхні серця, заявивши, що втратив віру та має намір поїхати до Нью-Йорка і навчитися писати театральні п'єси. Через шість днів він вирушив у путь верхи на коні, якого батько подарував йому як частину спадку.

Але подальші події виявилися не зовсім життям його мрії. Він приєднався до кількох бродячих акторів і, як казав пізніше, жив «безрозсудним, бродячим життям, знаходячи житло, де тільки міг, й ошукуючи господарів, коли тільки траплялася нагода».¹¹

Відраза до такого способу життя передувала кільком дивовижним знакам провидіння. Адонірам поїхав до свого дядька Ефраїма у Шеффілд, але натомість зустрів там «побожного юнака». Той вразив його твердістю своїх християнських переконань, не будучи при цьому «суворим і диктаторським» у спілкуванні.¹² Дивно, що Адонірам знайшов там цього юнака, а не свого дядька.

Наступної ночі він зупинився в маленькому сільському заїжджому дворі, де ніколи раніше не був. Трактирник вибачився, що його сон може бути перерваний, тому що в сусідній кімнаті перебуває тяжко хворий чоловік. Усю ніч Адонірам чув, як хтось приходив і йшов, приглушені голоси, стогони та зітхання. Його непокоїла думка про те, що людина за стіною поруч, можливо, не готова до смерті. Дžadсон замислився про самого себе, і думки його про власну смерть були жахливими. Він відчував, що це безглуздо, бо добрі дієсти не повинні переживати такі страждання.

Вранці, коли Адонірам виїжджав, то запитав, чи краще чоловікові по сусідству. «Він помер», – від-

повів трактирник. Дждасона вразив такий фінал. Виходячи, він спитав: «Ви знаєте, хто це був?» – «О, так. Юнак з коледжу в Провіденсі. Його звали Імс, Джейкоб Імс».¹³

Адонірам ледве міг поворухитися. Він залишався там годинами, розмірковуючи над смертю свого приятеля-деїста. Якщо його друг Імс мав рацію, то ця подія не мала жодного значення. Але Дждасон не міг у це повірити: «Щоб пекло відкрилося в цьому сільському трактирі та вихопило Джейкоба Імса, його найдорожчого друга і наставника, з сусіднього ліжка – таке не могло, просто не могло бути чистим збігом обставин».¹⁴

Навернення Адонірама не стало миттєвим. Але тепер воно було безсумнівним. Бог відкрився на його шляху, як апостола Павлу на дорозі в Дамаск, і зворотного ходу вже не було. Попереду чекали місяці боротьби. У жовтні 1808 року він вступив до Андоверської семінарії, а 2 грудня урочисто посвятив себе Богові.

Пробудження для глобальних місій

В Андовері та Вільямс-коледжі палало полум'я місіонерського руху. Його запалило історичне молитовне «зібрання біля копиці сіна» у серпні 1806 року біля Вільямс-коледжу, і двоє з його учасників приїхали до Андовера.

28 червня 1810 року Дžadсон разом з іншими представили свої кандидатури конгрегаціоналістам для місіонерського служіння на Сході. Того ж дня він познайомився з Енн Хасселтайн і одразу ж закохався. Після місяця знайомства з Енн він заявив про свій намір стати її нареченим і написав її батькові такого листа:

Тепер я маю запитати, чи можете ви погодитися розлучитися з вашою дочкою на початку наступної весни, щоб більше не бачити її на цьому світі; чи можете ви погодитися на її від'їзд і на те, щоб вона спіткала труднощі та страждання місіонерського життя; чи можете ви погодитися на те, щоб вона зазнала небезпек посеред океану, згубного впливу південного клімату Індії, всіляких нестатків і поневірянь, приниження, образ, переслідування, а можливо, і насильницької смерті. Чи можете ви погодитися на все це заради Того, Хто залишив небесний дім і помер за неї і за вас; заради безсмертних душ, що гинуть; заради Сіону і слави Божої? Чи можете ви погодитися на все це, сподіваючись незабаром зустріти свою дочку у світі слави, у вінці праведності, осяяну вигуками похвали, що лунатимуть на адресу її Спасителя від

поган, врятованих її зусиллями від вічного горя і відчаю?¹⁵

На диво, батько відповів, що дочка може вирішувати сама. Невдовзі Енн написала своїй подрузі Лідії Кімбелл:

Я відчуваю бажання і сподіваюся, якщо Провидіння ніяк не завадить, провести свої дні на цьому світі в язичницьких землях. Так, Лідіє, я майже дійшла до того, щоб відмовитися від усіх моїх тутешніх зручностей і насолод, пожертвувати своєю прихильністю до родичів і друзів та піти туди, куди Бог у своєму Провидінні вважатиме за потрібне мене відправити.¹⁶

Їхні страждання на місії

Вони одружилися через півтора року, 5 лютого 1812-го¹⁷, а вже за 14 днів відпливли до Індії разом з двома іншими парами і ще двома чоловіками.¹⁸ Їх розділили між двома кораблями на випадок, якщо один з них потоне. Після перебування в Індії вони вирішили ризикнути та відправилися до Рангуну, прибувши туди 13 липня 1813 року. Там, у більш ніж сорокаградусну спеку, розпочалася невпинна боротьба з холерою, малярією, дизентерією та

невідомими хворобами, які забрали життя двох дружин Джадсона та сімох з його 13 дітей, а також одного за одним його соратників.

Перша звістка з дому надійшла через два роки, 5 вересня 1815 року. Вони померли для родинних стосунків – Адонірам більше ніколи не побачить ані свою матір, ані батька, ані брата. Він не повернеться протягом 33 років. «Місіонерський час» тоді плинув дуже повільно, і світ дуже відрізнявся від сьогоднішнього. Якщо хтось сильно хворів, то типовим засобом для порятунку життя була морська подорож. Тож шлюб чи вся робота могли, так би мовити, бути поставлені на паузу на цілих три-шість місяців. Або й на довше. Через вісім років їхньої місії Енн була настільки хвора, що єдиною надією залишалася подорож додому. Вона відпливла 21 серпня 1821 року, а повернулася 5 грудня 1823 року, через два роки й чотири місяці. На момент приїзду дружини Адонірам не отримував від неї звісток уже протягом 10 місяців. Якщо ви одружені та кохаєте свою дружину, то ось так виглядає вмирання день за днем заради більшого блага і вищої радості.

Було розрадою бачити Божу ласку навіть у темних обставинах Його провидіння. Наприклад, Енн, коли одужувала в Америці, написала книгу «Оповідь про американську баптистську місію в Бірманській імперії», яка мала величезний

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНИРАМА ДЖАДСОНА

вплив на місіонерський рух. Вона підбадьорювала новобранців, сприяла молитовній підтримці та залученню фінансів. Цього б ніколи не сталося, якби не хвороба Енн та її дворічна відсутність. Але здебільшого благі Божі наміри в їхніх стражданнях не були настільки зрозумілими.

Попри всі поневіряння, боротьбу з хворобами та вимушені перерви, Джадсон спромігся вивчити мову, перекласти Біблію та розпочати вуличні євангелізації. Через шість років після приїзду Джадсона охрестили першого новонаверненого на ім'я Маунг Нау. Сівба була довгою і важкою. Жнива були ще важчими протягом багатьох років. Але в 1831 році серед людей тієї землі запанував новий дух. Джадсон писав:

Дух цікавості... поширюється всюди, по всій довжині і ширині землі. Ми роздали майже 10 000 трактатів, даючи їх лише тим, хто просив. Гадаю, ми вже отримали близько 6000 заявок від зацікавлених. Деякі люди приїжджають з місцин біля кордонів із Сіамом і Китаєм, витрачаючи по два-три місяці на дорогу. Вони кажуть: «Пане, ми чули, що існує вічне пекло. Ми боїмося його. Дайте нам Писання, що розповість нам, як його уникнути». Інші, з областей, що за 200 кілометрів на північ від

Ави, просять: «Пане, ми бачили Писання, в яких розповідається про вічного Бога. Чи ви той, хто роздає такі Писання? Якщо так, то, будь ласка, дайте нам його, бо ми хочемо знати правду до того, як помremo». Ще інші, з глибини країни, де ім'я Ісуса Христа маловідоме, питають: «Чи ви і є людина Ісуса Христа? Дайте нам Писання, що розповідає про Нього».¹⁹

Але між першим наверненням у 1819 році і цим виявом Божої сили в 1831-му мала бути заплачена величезна ціна.

1823 року Адонірам і Енн переїхали з Рангуну до столиці Бірми Ави, приблизно на 500 кілометрів углиб країни та далі вгору по річці Іраваді. Було ризиковано перебувати так близько до деспотичного імператора. У травні наступного року британський флот прибув до Рангуну й обстріляв гавань. Усіх білих одразу ж почали вважати шпигунами. Адонірама витягли з дому і 8 червня 1824 року кинули до в'язниці. Там його ноги закували в кайдани, а на ніч спускали довгу горизонтальну бамбукову жердину, просовуючи між закутими ногами, а тоді піднімали в'язнів вгору так, що на землі залишалися лише їхні плечі та голови.

Енн була вагітна, але щодня ходила за три кілометри до палацу, намагаючись переконати владу,

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНІРАМА ДЖАДСОНА

що Джадсон не був шпигуном і щоб його помилували. Вона домоглася для нього деяких полегшень, зокрема дозвіл виходити на подвір'я. Від недоїдання через гнилу їжу у в'язнів з'явилися паразити у волоссі, і їм довелося поголити голови. Майже через рік їх несподівано перевели до більш віддаленої сільської в'язниці – змарнілих, з порожніми очима, одягнених у лахміття, скалічених від тортур. Там москіти з рисових полів ледь не звели їх з розуму, а ноги вкрилися кривавими виразками.

Дочка Марія на той час вже народилася, і Анна, хоч була майже такою ж хворою і схудлою, як Адонірам, усе одно слідувала за ним разом з немовлям, щоб піклуватися про чоловіка, наскільки було можливо. У неї пропало молоко, але тюремник змилостивився над ними та дозволив Джадсону щовечора носити немовля в село і просити жінок годувати його дитину.

4 листопада 1825 року Джадсона несподівано звільнили. Він був потрібен уряду як перекладач на перемовинах з Британією. Довге випробування залишилося позаду – 17 місяців у в'язниці на межі життя та смерті, й дружина, яка жертвувала собою і дитиною, щоб слідувати за ним, дбати про нього, наскільки це було можливо. Здоров'я Енн було підірване. Через одинадцять місяців, 24 жовтня 1826 року, вона померла. А через півроку померла їхня донька.

Страждаючи у в'язниці, Адонірам сказав одному з ув'язнених:

Можливо, моє життя буде збережене; якщо так, то з яким запалом я продовжуватиму свою роботу! Якщо ні – нехай буде воля Його. Двері відчиняться для інших, які виконуватимуть цю роботу краще.²⁰

Темрява огорнула його душу

Після смерті дружини та доньки душа Адонірама почала занурюватися в темряву. У липні, через три місяці після смерті доньки, він отримав звістку, що його батько помер вісьмома місяцями раніше.

Психологічний вплив цих втрат був руйнівним. Невпевненість у собі оволоділа його розумом, і Адонірам не раз замислювався, чи не став він місіонером через власні амбіції та заради слави, а не внаслідок смирення і самовідданої любові. Він почав читати католицьких містиків – мадам Гійон, Фенелона, Фому Кемпійського та інших, які привели його до усамітненого аскетизму й різних форм самоумертвіння плоті. Він покинув роботу над перекладом Старого Завіту – любов'ю усього свого життя – та все більше віддалявся від людей і «усього, що могло би підтримати гординю або сприяти задоволенню».²¹

Джадсон відмовлявся їсти за межами місії. Він знищив усі листи подяки. Написавши листа до

«Американського баптистського журналу», він офіційно відмовився від звання почесного доктора богослов'я, яке йому присвоїв Браунський університет у 1823 році. Джадсон віддав усі свої приватні статки (близько 6000 доларів) Баптистській раді. А також попросив зменшити його фінансову підтримку на чверть і пообіцяв сам жертвувати більше коштів на місії. У жовтні 1828 року Адонірам побудував хижу в джунглях недалеко від будинку місії Моулмейн і перебрався туди 24 жовтня, на другу річницю смерті Енн, щоб жити в повній ізоляції.

В одному з листів додому, до родичів Енн, він писав: «Мої сльози течуть одночасно над покинутою могилою моєї дорогоцінної коханої та над огидним склепом мого власного серця».²² Він викопав могилу поруч з хижою і сидів біля неї, розмірковуючи про стадії розпаду тіла. В обмін на важливий юридичний документ, якого потребувала його сестра, Джадсон наказав знищити вдома, у Новій Англії, всі свої листи. На сорок днів він усамітнився в джунглях, де було повно тигрів, і в одному з листів писав, що відчуває цілковиту духовну спустошеність. «Бог для мене є Великим Невідомим. Я вірю в Нього, але не можу Його знайти».²³

Брат Адонірама Ельнатан помер 8 травня 1829 року у віці 35 років. За іронією долі, це стало поворотним моментом для одужання Джадсона, адже

він мав підстави вважати, що брат, якого він залишив невіруючим 17 років тому, помер у вірі. Весь 1830 рік Адонірам вибирався зі своєї темряви.

А вже в наступному, 1831-му – ви пам'ятаєте? – він пережив великий сплеск духовної активності по всій країні. Чи це просто збіг? Чи не було це визначеною Богом закономірністю для духовного прориву в темному й недоступному для Євангелія місці?

Якби у нас був час, ми б розповіли про подальші страждання та радощі Джадсона. 10 квітня 1834 року, через вісім років після смерті Енн, він одружився з Сарою Бордман, вдовою місіонера. У них народилося восьмеро дітей, з яких лише п'ятеро пережили дитинство. Сара була обдарованою партнеркою в справі та знала мову краще за всіх місіонерів, окрім нього самого.

Але через 11 років стан її здоров'я настільки погіршився, що вони обоє відпливли до Америки з трьома старшими дітьми, залишивши в Бірмі трьох наймолодших, з яких лише двоє дочекалися повернення Джадсона. На той час Адонірам не був в Америці вже 33 роки і поїхав лише заради своєї дружини. У вересні 1845 року, коли вони огинали південний край Африки, Сара померла. Корабель кинув якір на острові Святої Єлени, зробивши непередбачувану коротку зупинку. Часу було лише на те, щоб викопати могилу і поховати жінку – дружину і матір, а тоді плисти далі.

Відкинувши надію на цей світ

Цього разу Адонірам не поринув у глибини духовного мороку, як це було раніше. Адже в нього залишилися діти. Але понад усе страждання відвернули його від сподівань на будь-що в цьому світі. Він вчився ненавидіти своє життя на землі без гіркоти і депресії. Лише одна пристрасть палала в його серці: повернутися і віддати своє життя за Бірму. Тож його перебування в Штатах тривало рівно стільки, щоб влаштувати дітей і знайти корабель для повернення. Усім, що залишилося від життя, яке він знав у Новій Англії, була його сестра. Вона зберегла його кімнату точнісінько такою, якою та була 33 роки тому, і робитиме це до самої своєї смерті.

На подив усім, Джадсон закохався втретє, цього разу в Емілі Чаббак, і одружився з нею 2 червня 1846 року. Їй було 29, йому – 57. Вона була відомою письменницею і залишила свою славу та літературну кар'єру, щоб поїхати з Джадсоном до Бірми. Вони прибули туди в листопаді 1846 року. І Бог дарував їм чотири найщасливіші роки, які кожен з них коли-небудь переживав.

У першу річницю шлюбу, 2 червня 1847 року, Емілі написала:

Це був найщасливіший рік у моєму житті;
і, що в моїх очах ще важливіше, чоловік та-

кож називає його одним з найщасливіших років свого життя... Я ніколи не зустрічала людини, з якою так гарно розмовляти, день за днем, на будь-які теми: релігія, література, наука, політика, – а також просто мило балакати по-дитячому.²⁴

У них народилася перша дитина, але невдовзі старі хвороби скоїли останню атаку на Адонірама. Єдиною надією було відправити безнадійно хворого Джадсона в подорож. На початку квітня 1850 року його принесли в гавань і разом з другом Томасом Ренні, який мав за ним доглядати, підняли на борт корабля «Арістід Марі», що прямував на Маврікій. Упродовж плавання у своїх стражданнях Адонірам час від часу здіймався на ліжку від жахливого болю, що закінчувався блювотою. Одними з його останніх слів було: «Як мало тих, хто... хто помирає так важко!»²⁵

О 16:15 у п'ятницю 12 квітня 1850 року Адонірам Джадсон помер у відкритому морі, далеко від своєї сім'ї та бірманської церкви. Того вечора корабель ліг у дрейф.

Команда тихо зібралася на палубі. Відкрили вантажні двері по лівому борту. Молитов не було... Капітан віддав наказ. Труна прослизнула крізь отвір у ніч. Ко-

ординати місця були 13 градусів північної широти, 93 градуси східної довготи, майже в східній тіні Андаманських островів, і всього в декількох сотнях миль на захід від гір Бірми. «Арістід Марі» взяв курс на остров Маврікій.²⁶

Через десять днів Емілі народила їхню другу дитину, але та померла при пологах. Чотири місяці по тому жінка дізналася, що її чоловік помер. Вона повернулася до Нової Англії в січні наступного року, де невдовзі, через три роки, померла від туберкульозу в 37-річному віці.

Біблія бірманською мовою була готова. Словник був готовий. Сотні новонавернених очолили церкву. І сьогодні в М'янмі (колишня Бірма) налічується близько 3700 баптистських громад, які беруть свій початок від праці любові цього чоловіка.

5

Я БЛАГАЮ ВАС СТАТИ ЧАСТИНОЮ ТОГО, ЗА ЩО ПОМЕРЛИ ДЖАДСОН І ХРИСТОС

Життя швидкоплинне. За дуже короткий час ми всі дамо звіт перед Ісусом Христом не лише про те, як добре ми пасли своє стадо, але й наскільки добре ми виконали заповідь зробити учнями всі народи.

Багато народностей у сьогоднішньому світі не мають жодного християнського руху в їхній місцевості. Христос там ще не запанував, Його благодать там невідома, і люди гинуть, не маючи доступу до Євангелія. Більшість цих безнадійних народів не хочуть, щоб ви до них прийшли. Принаймні, вони так думають. Вони вороже ставляться до християнських місій. Сьогодні це останній рубіж. І Господь усе ще говорить:

*Ось Я посилаю вас, як овець поміж вовків... і
вб'ють декого з вас, і будуть ненавидіти вас усі*

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНИРАМА ДЖАДСОНА

через Моє Ім'я. Але й волосина з вашої голови не пропаде (Матвія 10:16; Луки 21:16-18).

Чи впевнені ви, що Бог хоче, щоб ви продовжували жити на своїй, порівняно насиченій церквами, землі? Можливо, Він закликає вас доповнити недостатність Христових страждань, впасти як пшеничне зерно в якусь далеку землю та померти? Зненавидіти своє життя в цьому світі й таким чином зберегти його назавжди і принести рясний плід?

Джадсон у 1832 році писав кандидатам у місіонери:

Пам'ятайте, що значна частина тих, хто вирушає місіонерами на Схід, помирає протягом п'яти років після того, як залишить рідну землю. Тому ходіть обережно; смерть пильно стежить за вашими кроками.²⁷

Для нас питання не в тому, чи помremo ми, а в тому, чи помremo так, щоб принести великий урожай.

ПРИМІТКИ

1. Patrick Johnstone, Jason Mandryk, eds., *Operation World* (Carlisle, UK: Paternoster, 2001), 15–16.
2. Courtney Anderson, *To the Golden Shore: The Life of Adoniram Judson* (Grand Rapids: Zondervan, 1956), 134.
3. David Barrett, ed., *World Christian Encyclopedia* (New York: Oxford University Press, 1982), 202.
4. Patrick Johnstone, *Operation World*, 462.
5. Erroll Hulse, *Adoniram Judson and the Missionary Call* (Leeds: Reformation Today Trust, 1996), 48. «Коли ми підходимо до доктрин благодаті, то бачимо, що він внутрішнє вірив у них, але не проголошував явно.»
6. Thomas J. Nettles, *By His Grace and for His Glory* (Grand Rapids: Baker, 1986), 148–154.
7. Цитується за *Giants of the Missionary Trail* (Chicago: Scripture Press Foundation, 1954), 73.
8. Anderson, *To the Golden Shore*, 193.
9. Там само, 240.
10. Там само, 14.
11. Там само, 41.
12. Там само, 42.
13. Там само, 44. Джерелом цієї історії є усні розповіді членів сім'ї, записані у книзі Francis Wayland, *A Memoir of*

МІСІЯ ТА СМЕРТЬ АДОНІРАМА ДЖАДСОНА

the Life and Labors of the Rev. Adoniram Judson, D.D. Vol. 1 (Boston: Phillips, Sampson, and Co. 1854), 24–25.

14. Anderson, *To the Golden Shore*, 45.
15. Там само, 83
16. Там само, 84.
17. У цей час Адонірам відплив до Англії, щоб заручитися підтримкою Лондонського місіонерського товариства. Через війну між Англією та Францією його захопили у відкритому морі та ув'язнили у Франції. Але знову дивне Боже провидіння взяло гору. Його американський голос пролунав під час одного з маршів в'язнів по етапу, і Джадсона викупив з полону один чоловік з Філадельфії. Він завжди сприймав цей час як важливу підготовку до того, що йому доведеться пережити як місіонеру.
18. Luther Rice, Gordon Hall, Samuel and Harriet Newell, Samuel and Roxana Nott.
19. Anderson, *To the Golden Shore*, 398–399.
20. Там само, 334.
21. Там само, 387.
22. Там само, 388.
23. Там само, 391.
24. Там само, 481.
25. Там само, 504.
26. Там само, 505.
27. Adoniram Judson, «Advice to Missionary Candidates», Maulmain, June 25, 1832,
<http://www.wholesomewords.org/missions/bjudson4.html>

Релігійне видання

Джон Пайпер

**Зерно,
що приносить рясний плід
місія та смерть
Адонірама Джадсона**

Підписано до друку 24.02.2024.
Формат 75х90/32. Папір книжковий. Друк офсетний.
Тираж 3000 прим. Умовн. друк. арк. 3,25.
Замовлення № 03/02/2024

Видавець ФОП Єфетов О.В., м. Київ
Тел. (073) 992-0547
www.nard.com.ua
E-mail: nard@nard.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1700 від 24.02.2004.

Друк: ФОП Поліщук О.В., м. Київ
тел. (044) 592-1349
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2142 від 31.03.2005